

УДК 655.413:050

*Л. Й. Дмитрів**Українська академія друкарства***РЕДАКТОРСЬКЕ ОПРАЦЮВАННЯ
ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ**

Розглядаються сучасні світові тенденції розуміння професії редактора. Досліджуються особливості роботи редактора над періодичним виданням.

Редактор, видавнича справа, періодичні видання, споживач

У ХХІ ст. понад 70% свого часу людство витрачає саме на спілкування. Всезростаючі потреби суспільства у створенні, переробці та розповсюдженні інформації як товару найбільшої цінності, що виникає у процесі масової комунікації, стрімкий розвиток новітніх технологій та масова комп'ютеризація суспільства, перехід світової економіки до ринкових відносин чинять тиск на всі сфери людської діяльності.

Сьогодні професія редактора зумовлює розуміння його обов'язків не лише як творчої особистості, яка здійснює літературне опрацювання авторського оригіналу, а й як висококваліфікованого працівника редакції, який обізнаний із розвитком усіх сегментів книжкового і журнального ринку, соціологією читання, організаційно-правовими аспектами, економікою видавничої справи, поліграфічними процесами та видавничим маркетингом і спроможний удосконалити авторський оригінал відповідно до потреб ринку (адже «сьогоднішній редактор звільнився від догм, які регламентували його творчість, але залишається залежним від всезростаючих інтересів читачів» [1, с. 40]). Масштабна, широка за кількісними показниками, у своїй сукупності робота редактора спрямована на досягнення єдиної мети — випуску у світ якісних за змістом та формою періодичних та неперіодичних видань, зорієнтованих не лише на те, щоб «інформація була викладена у повному обсязі (позиція автора), але й щоб вона легко сприймалася споживачем інформаційного продукту, який читає, бачить або чує його вперше (позиція читача)» [4, с. 98]. При цьому, удосконалюючи авторський оригінал, редактор формує, змінює громадську думку, що, своєю чергою, потребує високої відповідальності, компетентності та творчої організації особистості.

Як наголошують зарубіжні джерела кінця ХХ ст., практичний досвід яких у видавничій справі часто збігається із сучасними українськими дослідженнями та набуває особливої актуальності і сьогодні, «природа обов'язків редактора при роботі із публікаціями у журналах остаточно не визначена. Роль редактора, а особливо елементів його роботи, залежить від ієрархії редакторів у редакції, яка може залежати від: змісту часопису, його приналежності до видавничих асоціацій чи спілок, щорічного обсягу, правил прийому публіка-

цій до розгляду, контролю їх ціни та якості, доступності викладу та зручності читання» [6, с. 36, 43]. Своєю чергою, структура видавничих організацій та визначення функціональних обов'язків редактора у США, Європі та Україні має ряд розбіжностей, що пояснює існування у світі різного розуміння та різних шкіл власне редакторських професій, упровадження нових термінів (пригадаймо, що «за даними американських дослідників, практично існує кілька сот, а теоретично — 4.835.927 спеціалізацій і категорій редакторів книг» [2, с. 35]). Лише у США ті, хто ознайомлюється із текстом авторського оригіналу для визначення актуальності тематики, наявності аналогічних виданих книг на ринку книги чи преси, загального обсягу та наявності всіх частин тексту й ілюстрацій, пропорційності викладу відомостей називаються «редакторами, уповноваженими редакторами, редакторами проекту, журнальними редакторами»; ті, хто здійснює наскрізну вичитку, коректуру та літературне редагування тексту — випусковими редакторами, субредакторами [5, с. 2]).

Відтак, роботу редактора над періодичними виданнями потрібно розглядати у комплексі здійснюваних ним функцій: для підвищення рівня знань та залучення нових авторських кадрів — пізнавальної, яка виражена у постійному зверненні до довідкових джерел інформації, моніторингу подій на медіаринку; редакційно-видавничої — редактор виступає безпосереднім помічником автора, вдосконалює зміст і форму твору на наукових засадах відповідно до задоволення читацьких потреб, координує процес проходження авторського оригіналу впродовж усього його життєвого циклу, доки існує стійкий попит на видання; ціннісно-орієнтаційної для усіх видів планування у видавництві, підбору тем та персоналу для роботи над авторським оригіналом на усіх етапах редакційно-виробничого процесу; комунікативної для налагодження співпраці із творчим колективом редакції та допоміжних відділів; творчої — «творчий характер редагування зумовлений передусім новизною змісту кожного окремого твору, оригінальністю його композиційного рішення, своєрідністю мислення автора, особливостями його манери викладу, цільовим і читацьким призначенням майбутнього видання» [3, с. 4]; організаційно-управлінської для організації і координування редакційно-виробничого процесу включно із забезпеченням якісного рецензування творів, співпрацею з авторським колективом, контролем поточних завдань; інформаційної для створення і ведення баз даних; маркетингової, яка здійснюється на усіх етапах підготовки видань до друку і зорієнтована на певного споживача.

1. Зелінская Н. В. Профессиональная подготовка современного редактора в контексте актуальной проблематики отрасли / Н. В. Зелінская, Э. И. Огар, Ю. Э. Финклер, Н. И. Черныш // Издательско-полиграфический комплекс на пороге третьего тысячелетия : матер. междунар. науч.-техн. конф. (Минск, 21–23 ноября 2001 г.). — Мн. : БГТУ, 2001. — С. 37–43. 2. Зелінська Н. Сучасний видавець-редактор : українська та британська моделі підготовки / Н. Зелінська, Е. Огар // Видавнича галузь і кадри : досягнення, проблеми, перспективи : наук.-практ. зб. / упоряд. Е. І. Огар. — Львів : Аз-Арт, 2002. — 276 с. 3. Зелінська Н. Редактор : сучасні трансформації

відомого фаху / Н. Зелінська, Н. Черниш, Е. Огар, Ю. Фінклер // Вісн. Книжкової палати. — 2003. — № 9. — С. 3–5. 4. Серажим К. Коректність форми викладу інформації у засобах масової комунікації. Основні вимоги викладу інформації через ЗМК і особливості їх дотримання / К. Серажим // Редактор і видавець. — 2007. — Чис. 1. — С. 96–106. 5. Butcher J. Butcher's Copy-editing : The Cambridge Handbook for Editors, Copy-editors and Proofreaders / J. Butcher, C. Drake, M. Leach. — 4th ed. — Cambridge : Cambridge University Press, 2006. — 544 pp. 6. Economics of Scientific Journal / J. Fetzner, G. Pollock, J. Watson and ot. — Maryland : Council of Biology Editors, 1982. — 106 pp.

РЕДАКТИРОВАНИЕ ПЕРИОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ

Рассмотрено современные мировые тенденции понимания профессии редактора. Исследовано особенности работы редактора с периодическими изданиями.

EDITING OF MODERN PRESS

The article considers the world trends in the profession of the editor. Special attention is paid to the editing of modern press.

Стаття надійшла 07.02.2013